

EVROPSKI ZELENI DOGOVOR I ZELENA AGENDA ZA ZAPADNI BALKAN

EVROPSKI ZELENI DOGOVOR

je strategija za transformaciju EU u pravedno društvo sa modernom ekonomijom, nultim emisijama stakleničkih gasova do 2050. godine, i ekonomskim rastom nezavisnim od eksploatacije resursa.

ZELENA AGENDA ZA ZAPADNI BALKAN

je "mapa" za ostvarivanje Evropskog zelenog dogovora u ovom regionu, sa ciljem **niskougljičnog razvoja i održivog privrednog rasta u skladu sa načelima održivog razvoja**. Obuhvata pet oblasti:

- ▶ dekarbonizacija
- ▶ održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane
- ▶ cirkularna ekonomija
- ▶ biodiverzitet
- ▶ sprečavanje zagađenja

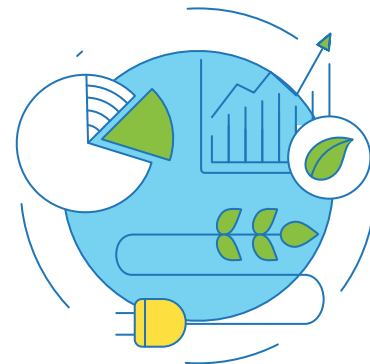
Za male ekonomije Zapadnog Balkana, **pristup EU tržištu i finansijska pomoć ovise o napretku u tranziciji prema zelenoj ekonomiji**. Poslovanje izvoznih kompanija, poput metaloprerađivačkih i drvoprerađivačkih, biće značajno utjecano zahtjevima **dekarbonizacije i cirkularne ekonomije**.

DEKARBONIZACIJA

- ▶ Mehanizam za prilagodbu ugljika na granicama (CBAM) uvodi **takse na CO₂ intenzivne proizvode** na granicama EU ako nisu oporezovani u zemlji nastanka.
- ▶ Carinske stope (kroz kupovinu CBAM certifikata) **se uvode 2026. za sve uvoznike** u skladu s godišnjom količinom robe uvezene u EU i ukupnom emisijom CO₂ u njoj.
- ▶ Taksa na CO₂ se trenutno plaća samo na direktne emisije, uz **mogućnost proširenja** na indirektno emisije.
- ▶ Zbog visokog nivoa trgovine sa EU i izvoza energijski intenzivnih proizvoda, CBAM će posebno **povećati troškove trgovanja** za proizvodne kompanije u BiH.
- ▶ S obzirom da se 70% električne energije u BiH proizvodi iz uglja, uvođenje CBAM mehanizma će imati veliki uticaj na poslovanje kompanija koje koriste **električnu energiju kupljenu od javne elektroprivrede**.
- ▶ Potrebno je intenzivirati tranziciju ka obnovljivim izvorima, podršku industriji, kompanijama i radnicima za transformaciju prema **održivim poslovnim modelima**.

CIRKULARNA EKONOMIJA

- ▶ Produktivnost resursa u BiH pet puta je manja od EU prosjeka. **Samo 2,2% otpada se reciklira**.
- ▶ U bh. kompanijama reciklaža otpada iz proizvodnje je često dodatni proces, a ne **integrisani poslovni model** baziran na cirkularnoj ekonomiji.
- ▶ **Prepreke** za cirkularne modele poslovanja se ogledaju u dodatnim troškovima, nedostatku vještina, regulatornom okviru, nedostatku državnih subvencija i slaboj potražnji potrošača.
- ▶ Revidirana verzija EU direktive o eko-dizajnu proizvoda postaviti će nove zahtjeve za trajanje proizvoda, reciklažu, ponovnu upotrebu i popravak.
- ▶ Povećanje cirkularnosti EU ekonomije će **smanjiti potražnju za primarnim i ponudu za sekundarnim sirovinama**.
- ▶ Uz nadolazeće zahtjeve, bh. kompanije će **morati prilagoditi** poslovanje na cirkularnim modelima.

EVROPSKI ZELENI DOGOVOR I ZELENA AGENDA ZA ZAPADNI BALKAN

Koristi Evropskog zelenog dogovora

obnovljene,
energijski efikasne
zgrade

globalno
konkurentna i
otporna industrija

veća
rasprostranjenost
javnog prijevoza

u pogledu
tranzicije, radna
mjesta otporna na
promjene u budu-
ćnosti i osposoblja-
vanje u području
vještina

svježi zrak, čista
voda, zdravo tlo i
biološka raznolikost

zdrava i cjenovno
pristupačna hrana

dugotrajniji
proizvodi koji se
mogu popraviti,
reciklirati i ponovo
upotrijebiti

čišća energija i
savremene
tehnološke
inovacije

